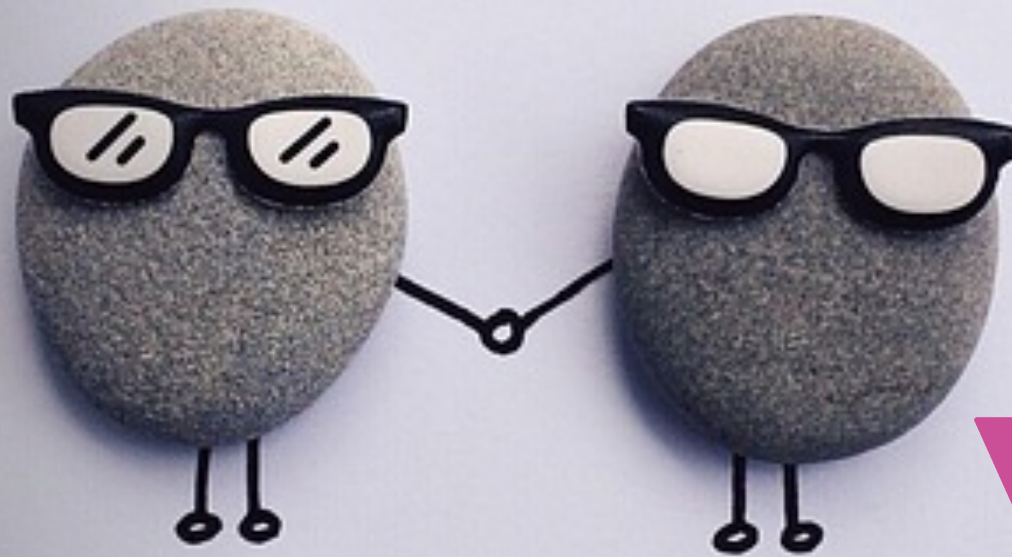

Stöd för lärande och specialundervisning

En kvalitetshandbok
Lagändring som träder ikraft 1.8.2025

De två viktigaste begreppen att hålla reda på:

Stöd för lärande

Specialundervisning

Hur konstateras behovet av stöd?

- **Innan gymnasiet inleds:**
 - Den som har ingått i särskilda stödet/ elevspecifika stödet i grundskolan → grundskolan förmedlar förvaltningsbeslutet från grundskolan till gymnasiet → gymnasiet tar ställning utgående från detta.
 - Funktionsnedsättningar/sjukdom av olika slag...
- **Testningar, samtal, utvärdering i början av studierna.**
- **Kontinuerligt under studiernas gång.**
 - När som helst under studiernas gång när stödbehovet upptäcks av studerande, ämneslärare, speciallärare, studiehandledare, vårdnadshavare...

Utredning som ligger till grund för ett förvaltningsbeslut

Stödbehovet bedöms i åk 1 och kontinuerligt under studiernas gång.

Ämnesläraren observerar och samtalar med studerande. Ämnesläraren, grupphandledaren och studiehandledaren **följer upp studieprestationer** och **informerar** specialläraren.

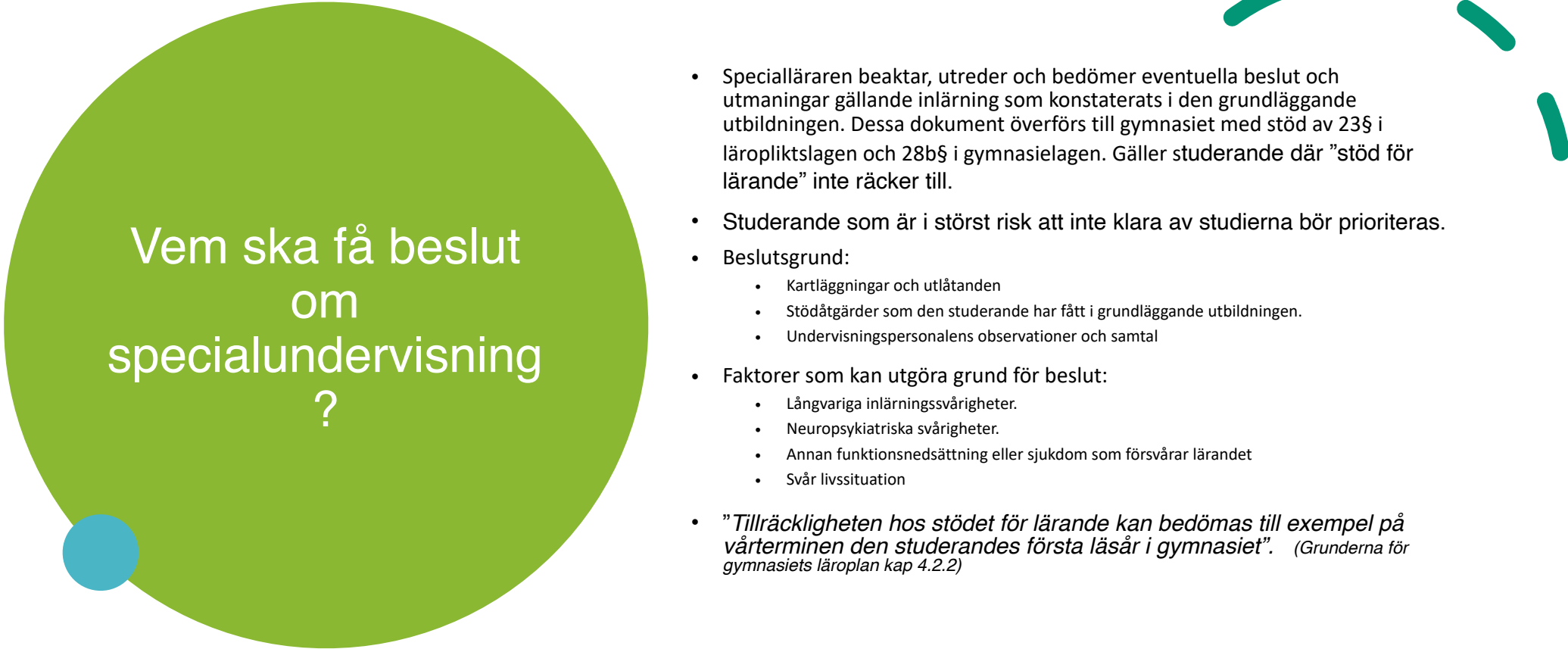
Specialläraren utför läs- och skrivkartläggningar med samtliga studerande som inleder gymnasiestudier. Baserat på kartläggningsresultat hålls eventuella **tilläggstester** och **individuella samtal**.

Eventuella **specialarrangemang** i studentexamensproven och **avvikande studiearrangemang** diskuteras.

Specialläraren **beaktar, utreder och bedömer eventuella beslut** och utmaningar gällande inläring som konstaterats i den grundläggande undervisningen. Specialläraren beaktar eventuell **information från studerandevården** samt övriga sakkunniga.

Utgående från **samtlig information** tas beslut om eventuella stödåtgärder inom stöd för lärande eller inom specialundervisning.

Om en studerande har tagit del av stöd för lärande och detta stöd inte har varit tillräckligt kan ett förvaltningsbeslut om specialundervisning fattas.

Vem ska få beslut om specialundervisning ?

- Specialläraren beaktar, utreder och bedömer eventuella beslut och utmaningar gällande inläring som konstaterats i den grundläggande utbildningen. Dessa dokument överförs till gymnasiet med stöd av 23§ i läropliktslagen och 28b§ i gymnasielagen. Gäller studerande där ”stöd för lärande” inte räcker till.
- Studerande som är i störst risk att inte klara av studierna bör prioriteras.
- Beslutsgrund:
 - Kartläggningar och utlåtanden
 - Stödåtgärder som den studerande har fått i grundläggande utbildningen.
 - Undervisningspersonalens observationer och samtal
- Faktorer som kan utgöra grund för beslut:
 - Långvariga inläringssvårigheter.
 - Neuropsykiatriska svårigheter.
 - Annan funktionsnedsättning eller sjukdom som försvårar lärandet
 - Svår livssituation
- *”Tillräckligheten hos stödet för lärande kan bedömas till exempel på vårterminen den studerandes första läsår i gymnasiet”. (Grunderna för gymnasiets läroplan kap 4.2.2)*

Viktiga punkter innan
vi går in på stöd för
lärande och
specialundervisning

”Stöd för lärande är inte avsett för studerande som på grund av frivillig eller olovlig frånvaro har hamnat efter i sina studier. Även i detta fall är det viktigt att beakta den studerandes livssituation som helhet vid bedömningen av behovet av stöd för lärande”

(Grunderna för gymnasiets läroplan kap 4.2.1)

”Den som antas till gymnasiet ska ha tillräckliga förutsättningar att klara av studierna som ingår i gymnasiets lärokurs.”

(Grunderna för gymnasiets läroplan kap 4.2.2)

”Inom gymnasieutbildningen är det inte möjligt att avvika från målen enligt lärokursen.”

(Grunderna för gymnasiets läroplan kap 4.2.2)

Studera s eget ansvar lyfts fram!

Den studerande kan själv söka sig till stödåtgärder.

Den studerande har ingen skyldighet att ta emot stödet.

"Gymnasieutbildningen grundar sig på den studerandes aktivitet och självständiga roll när det gäller att genomföra studierna."

(Grunderna för gymnasiets läroplan kap 4.2.1)

Vi uppmanas stödja de studerande att klara av självständiga och målinriktade studier.

Vem ger?

- **Stöd för lärande:**
 - Ämneslärare
 - Speciallärare
 - Studiehandledare
 - Studerandevårdspersonal
 - Övrig handledande personal

- **Specialundervisning:**
 - Speciallärare

Vem får/har rätt till?

- **Stöd för lärande:**

- "...de studerande som har svårt att klara av sina studier. (Grunderna för gymnasiets läroplan kap 4.2.1)
- "...den som tillfälligt har hamnat efter i sina studier." (Grunderna för gymnasiets läroplan kap 4.2.1)
- Studerande som får/har rätt till specialundervisning har också rätt till stöd för lärande i de studieavsnitt som hen genomför.
- Kort sagt: Studerande med behov av stöd. Gäller ej frivillig frånvaro som t.ex. privata resor.

- **Specialundervisning:**

- Den studerande som har förvaltningsbeslut på specialundervisning.

Stöd för lärande

- fokus på lättillgänglighet och flexibilitet

Ämnesläraren:

- **Ska beakta den studerandes behov av stöd vid planeringen** av lektionerna när det gäller undervisningsarrangemangen, till exempel:
 - välja mångsidiga undervisningsmetoder och differentiera undervisningen och i bedömningen
 - Studiestrategier i det egna ämnet
 - Större fokus på tydlighet och struktur
 - Konsulterar specialläraren vid oro för den studerandes inläring.
 - Samarbetar vid behov med studerandevården.

Specialläraren:

- Samtal om stödbehov
- Kartläggning av läs- och skrivförmåga
- Konsultation
- Undervisning, stöd och handledning:
 - Studiefärdigheter och strukturering av helheter
 - Schemaläggning
 - Färdigställande av uppgifter
 - Stödja till självständiga och målinriktade studier.
- Samarbetar vid behov med studerandevården.

Stöd för lärande och bedömning:

”Inom gymnasieutbildningen är det inte möjligt att avvika från målen enligt lärokursen.” (Grunderna för gymnasiets läroplan kap 4.2.2)

”Den studerandes arbete, lärande och kompetensutveckling **ska bedömas på ett mångsidigt sätt.** Möjligheten för en studerande som behöver stöd att visa sitt kunnande på olika sätt ska tryggas, till exempel i situationer där den studerande har svårt att producera text. **Olika sätt och tillfällen att visa kunnandet ska planeras utifrån studerandes behov.**

Individuella arrangemang för visandet av kunnandet kan till exempel vara att den studerande får **förlängd tid, att den studerande får sitta i avskilt rum, att man använder en större textfont, eller att den studerande har möjlighet att använda en egen skärm.** Man kan även använda sig av andra ändamålsenliga specialarrangemang utgående från den studerandes behov.” (Grunderna för gymnasiets läroplan kap 4.2.3)

Vad innebär
**special-
undervisning**
?

- Ges av speciallärare.
- Baseras på **förvaltningsbeslut**.
- Ges när stöd för lärande inte är tillräckligt.
- Riktat sig mera djupgående till konstaterade inlärningssvårigheter eller därmed andra jämförbara orsaker.
- Mer **systematisk och har mer exakta mål** än ”stöd för lärande”.
- Individanpassad undervisning som kan ske individuellt, i liten grupp eller i form av samundervisning.

Specialundervisning, beslutsprocessen?

Förvaltningsbeslut krävs. Vi följer förvaltningsstadgan.

Vi inväntar UBS dokumentmall för beredning av beslut för specialundervisning.

Hur informeras studerande och vårdnadshavare?

- Information om möjligheter till stöd ges muntligt och skriftligt i början av studierna till både studerande och vårdnadshavare. Tillvägagångssättet specificeras i de lokala läroplanerna.

Vem gör vad?

Ämneslärare	Speciallärare	Grupphandledare	Övriga
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Undervisar i sitt ämne och ansvarar för kunskapsförmedlingen där samt studiestrategier i det egna ämnet. ✓ Följer med studerandes stödbehov. Tar i beaktande eventuella behov av stöd redan i planeringsskedet. ✓ Ger "stöd för lärande" vid behov. "Tidigt och lättillgängligt". ✓ Läser "blåa plupparna/individuella studieplanen" och noterar de stödbehov som kommer fram där samt tar dessa i beaktande. ✓ Meddelar speciallärare när behovet av stöd är större än vad som kan åtgärdas inom ramen för "stöd för lärande". ✓ Rådfrågar och samarbetar med speciallärare. ✓ Antecknar stödåtgärder i Wilma. ✓ Utvärdera stödets tillräcklighet. ✓ Bedömer den studerandes arbete, lärande och kompetens på ett mångsidigt sätt. ✓ Samarbetar med studerandevården. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Informerar studerande och vårdnadshavare om möjligheterna till stöd i gymnasiet. ✓ Genomför testningar och samtal kring stödbehov, gör upp personlig studieplan – stöd för lärandet (Blåa pluppen) ✓ Bedriver specialundervisning med dem som har förvaltningsbeslut. ✓ Förbereder beredning och håller hörande inför förvaltningsbeslut ✓ Inom stöd för lärande: <ul style="list-style-type: none"> • Stödundervisning • Handledande samtal • Studiestrategier • Testningar och utvärdering av stödbehov • Konsultation och samarbete med ämneslärare • Bedömning av behov av specialarrangemang inför studentexamen. • Ansökningsprocessen inför studentexamen gällande specialarrangemang. ✓ Samarbetar med studerandevården och ingår i studerandevårdsteamet. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Följer skolvisa instruktioner för grupphandledarens uppgifter. ✓ Har koll på den egna basgruppens studieframgång och informerar vidare om åtgärder behöver göras: Håller koll på obedömda/D/OB och underkända studieavsnitt. ✓ Samarbetar med studerandevården. 	<p>Rektor/bildningsdirektör: Fattar beslut om specialundervisning. Avvikande studiearrangemang och assistenttjänster. Samarbetar med studerandevården.</p> <hr/> <p>Studiehandledare:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ger stöd och handledning • Sköter om anpassningar i schemat och/eller studiegång när behov finns. • Studiehandledaren följer upp studiernas framfart kontinuerligt • Samarbetar med studerandevården. <hr/> <p>Studerandevården:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sköter studerandevårdsärenden

Exempel på sådant som stödjer lärandet:

- *Tydliga instruktioner, målsättningar och förväntningar för hela studieavsnittet*
- *Läraren antecknar lektionsstruktur på tavlan i början av lektionen*
- *Kortare tidsgränser och deadlines för uppgifter förebygger prokrastinering*
- *Hålla korta pauser under lektionen.*
- *Instuderingsfrågor*
- *Läraren handleder individuellt under lektionen*
- *Samarbetsinläring*
- *Visuellt stöd i undervisningen (Bilder, skisser...)*
- *Utskrivet material*
- *Sittordning för att skapa arbetstro och främja god gruppdynamik/bryta negativa arbetsmönster.*
- *Att träna studerande att använda begreppslistor och nyckelbegrepp.*
- *Att hålla datorskärmen stängd och anteckna för hand.*
- *PowerPoints med luckor att själv fylla i*
- *Aktiverande moment såsom t.ex. Frågerunda, dramatisering, experiment.*
- *Tävlingsmoment såsom t.ex. Frågesport.*

Grundtanken med Wilma-blanketten ”Stöd för lärande”

Få ut viktig information om specialbehov till ämneslärarna

Kommunikationsverktyg mellan speciallärare och ämneslärare

... men också grupphandledare, kurator och hälsovårdare

Underlätta skolvardagen för studerande och lärare

Infobollen i Wilma – ger info till ämnesläraren

Oma etusivu > Ryhmät > wMAA15.1 20B/20C/20D/... ▾

19 opiskelijaa | Tuntimerkinnät | Aineen arvosanat | Kokeet | Tuntipäiväkirja | Kyselyt | Istumajärjestys | Arviointi

Ryhmän opiskelijat (19)

	Nimi	Ohjausryhmä	
1		20H	Kurssin tiedot
2		20I	Kurssin tiedot
3		20H	Kurssin tiedot
4		20I	Kurssin tiedot
5		20I	Kurssin tiedot
6		20H	Kurssin tiedot
7		20F	Kurssin tiedot
8		20F	Kurssin tiedot
9		20F	Kurssin tiedot ⓘ
10		20I	Kurssin tiedot
11		20J	Kurssin tiedot
12		20J	Kurssin tiedot
13		20D	Kurssin tiedot
14		20J	Kurssin tiedot ⓘ
15		20C	Kurssin tiedot
16		20E	Kurssin tiedot
17		20F	Kurssin tiedot
18		20A	Kurssin tiedot
19		20H	Kurssin tiedot

Info-palluraa klikkaamalla pääsee tarkastelemaan Pedagogisen tuen suunnitelmaa.

Stödfliken

Wilma Intern post Grupper Studerande Lärare Salar Läroplan Anslagstavla Schema Prov Utskrifter Enkä

[Egen huvudsida](#) > [Studerande](#) > [Vasa gymnasium](#) > [testklass](#) > Elever Inte

Sammanfattning Schema Lektionsanteckningar Kursbricka Studier Läroplan Prov **Stöd** Memon

Grunduppgifter

Efternamn	Förnamn	Tilltalsnamn	Alder:
Inte	Elever	Elever	0

Studier

Klass:	testklass	Klassföreståndare:	Terttu Testi
Läroplan:	GLP2021	☐ Ändringar i läroplanen	

Planerad studietid, om längre än 3 år:

Studerandens kontaktuppgifter

Stöd för lärandet - Stödåtgärder

[Egen huvudsida](#) > [Studerande](#) > [Vasa gymnasium](#) > [testklass](#) > Elever Inte

Sammanfattning Schema Lektionsanteckningar Kursbricka Studier Läroplan Prov **Stöd** Memon

Plan för lärande

[+ Lägg till ny](#)

30.01.2023 GY Stöd för lärandet Speciallärare

[NIM \(Niklas Martois\)](#)

[Kopiera](#)

Åtgärder

[+ Lägg till ny](#)

Typ	Tid	Anteckning gjord av	Beskrivning	Lärokurs
Alla	Alla	Alla	Alla	Alla
Stöd	04.09.2023	NIM	Avskilt provutrymme	Matematik

Studering och
vårdnadshavare godkänner att
alla ämneslärare ser
infobollen och det
pedagogiska dokumentet

- Fältet "Behov av stöd" är
viktigast.

Här skrivs den info som
studering vill dela med sig
till ämneslärare.

D. PERSONLIG STUDIEPLAN - STÖD FÖR LÄRANDET

Vasa gymnasium Vasa

BASUPPGIFTER

Studering
testklass Inte Elever
Födelseid: -

DOKUMENT

*Dokumentets datum	Dokumenttyp	Dokument, förklaring
30.1.2023 	Plan för lärande	GY Stöd för lärandet

Läroämnen
Speciallärare

Ansvariga lärare *

Martois Niklas Henrik 040-131 92 68

I uppgörandet av dokumentet deltog

Specialläraren och studering

Dolt för andra lärare Syns för alla lärare

BEHOV AV STÖD

Varför behöver den studering stöd?

Spara

Stödformer

testklass > Elever Inte > Genomförda_stödåtgärde...

Studerande
Inte Elever

STÖDÅTGÄRDER SOM

*Anteckningen gjord av (lärare)
Martois Niklas

Stödåtgärdens inledningsdatum

*Läroämne

Stödformer

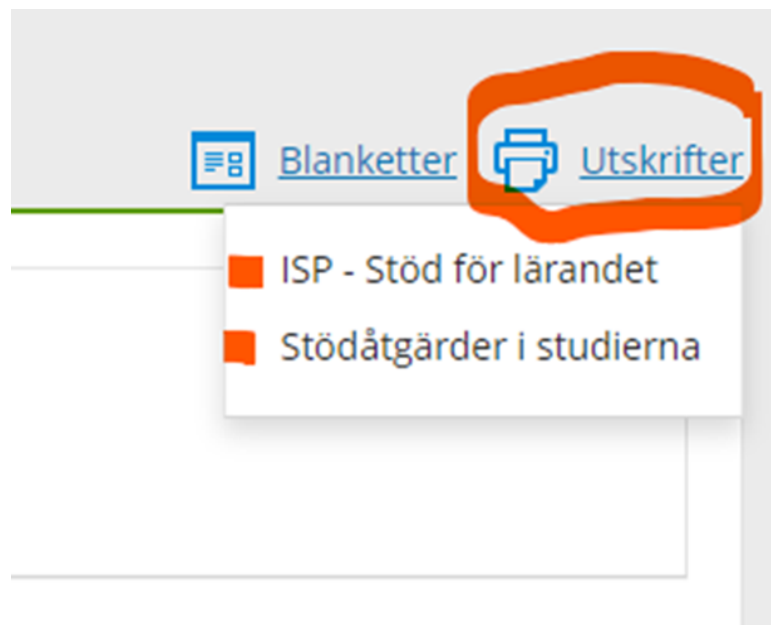
Tilläggsuppgifter

Välj

- Annan stödåtgärd
- Assistent
- Avskilt provutrymme
- Individuellt stöd med specialläraren
- Individuellt stöd med ämnesläraren
- Specialarrangemang vid muntliga presentationer

Välj Ångra

Utskrift

Stödåtgärder i studierna

05.09.2023

Vasa gymnasium

Vasa

BASUPGIFTER

Namn	Inte	Elever	Klass	testklass
------	------	--------	-------	-----------

STÖDÅTGÄRDER I STUDIERNA

Datum	Anteckning gjord av	Läroämne	Stödform
04.09.2023	Niklas Martois	Matematik	Avskilt provutrymme
05.09.2023	Niklas Martois	Historia	Tilläggsstid vid prov